

20.02.2020г

Тематический классный час 5-6 классыште тунемше-влаклан

Занятийын темыже: «Шочмо йылме ямле»

Цельже: 1.йылме вашталтмым рашемдаш

2.шочмо йылмын сылнылыкшым умылаштыршаш

3. шке йылмым келгын тунемаш, кумыландаш

Кучылтшаш материал: Кузнецов В.В., Кузнецова Н.В. «Марий йылме.5-ше класслан учебник» Й-Ола, 2007.

Занятий радам.

1.Мемнан кумда элыштына миллионло калык ила. Кажныжын шочмо йылмыже уло, кажныже шке шочмо йылмыже дене мутлана.

Пеш шукерте ожнак турло калык- влак ваш умылаш тыршенйт. Но тидым ышташ йылме ойыртемым йоным пуэн огыл. 17 курым гыч чылалан умылаш лийше йылмым шуко ен ышташ точен. Нунын кокла гыч эсперанто йылме утларак келшыше лийын. Тудым поляк врач Людвик Лазарь Заменгоф шонен луктын. 1887 ийыште тудын пашаже рушла савыкталтын, а вараже моло йылмышкат кусареныт. Эсперантон грамматикыже 16 правил гыч шога. Ик мутвожым кучылтын, лудене вес шомакым ышташ лиеш.Мут ышташ турло суффикс- влак полшат.

1905 ийыште Францийыште икымше тунямбал эсперанто конгресс лийын. Тушко шуко турло элла гыч ен-влак чумыргеныт да ваш- ваш мутланеныт.

- Турло суффиксым ешарен, луммут- влакым ыштыза.

а) Йылме, муро, паша, сонар, кол, мыскара.(йылмызе...)

б) Илаш, пеледаш, лудаш,кычалаш, лекташ, леведаш.(илаш...)

в) мотор,неле, таза,поро,поян,уста.(моторлык...)

2.Йылме вашталтеш. Кумшудо- нылшудо ий ончыч марий –влакын мутланымаштым колышташ лиеш ыле гын, очыни, ятыр орыктарыше ойыртемым колына ыле. Йылме вашталтме шинчалан вигак ок кой гынат, тудо эре уэмеш,весем толеш.Ончалза, мутлан,шагатым. Тыглай ончымаште тудын умдыжо эре икверыште шогымыла чучеш. А вет шагат умдо ик верыште ок шого, эре кая, пордеш.Йылмат тыгаяк.

-Марий йылме гыч рушлашке кусарыза.

Сад корно,южкорно, волгыдо корно, возымо корно, сенымаш корно, пурак корно.

- Темлыме мут сочетанийым кучылтын, предложений- влакым чоныза.

Ложашым шокташ, аккордеонным шокташ, йук шокташ.

3.Ме марий улмына дене кугешнен моштышаш улына. Вет мемнан кугезе коча-кована пеш шотан да луддымо лийыныт.Шочмо пуртус мыланна мотор кап-кылым, койыш-шоктышыжлан келшыше шыма, ныжылге йукым пуэн.

Икманаш, мыйын тыгай шонымаш: ко шочмо йылмым пагала, сылнылыкшым умылаш тырша, лач тудо гына илышнан ончыл енже лийын кертеш.